

مد چرخه‌ای؛ رویکردی گریزناپذیر

نویسنده: تهمینه مولانا

اشاره

اگر اصطلاح رایج «مد چرخه‌ای» را یک کلید واژه تلقی کنیم، پرداختن به محتوا، اقتضانات و تغییرات بی وقفه آنچه برای تولیدکننده و چه مصرف‌کننده، اجتناب‌ناپذیر است. مبحث تازه‌ای که از سال ۲۰۱۴ مطرح شد، مد چرخه‌ای به سرعت بدل به یکی از جدی‌ترین مفاهیم «پایداری» گرداند. در این مفهوم؛ دورریزها تا زمان ممکن از طریق استفاده مجدد، بازفرآوری و بازیافت مورد استفاده قرار می‌گیرند. در عصر توسعه، صنایع مبتنی بر روش خطی تدارک دیده شدند، یعنی تهیه و استخراج مواد اولیه، سپس تولید و در نهایت دور ریز و در واقع تلف شدن منابع زمین.

محصول را پیش‌بینی می‌کند، آنگاه که محصول دیگر نمی‌تواند به طور کامل استفاده شود و اجزای آن امکان بازیافت دوباره به مواد خام را ندارند باید بدون آسیب به محیط زیست، دور انداخته شود. با همه تلاش‌هایی که صورت می‌گیرد شاید هنوز کمتر از یک درصد پوشاک به پوشیدنی‌های جدید بازیافت می‌شوند. صنعت مد برای هر فرد روی کره زمین منشاء حدود ۱۳ کیلوگرم زباله است.

در مدل چرخه‌ای مد، نه فقط تولید و مصرف بلکه بازفرآوری و تجدید پذیر بودن در معرض توجه قرار دارند و در حال حاضر استانداردهایی به هدف ارزیابی همه جانبه از جمله سلامت مواد اولیه، امکان‌سنجی استفاده مجدد، انرژی‌های تجدید پذیر و مدیریت کربن، نظارت بر آب و نظیر آن، در تناسب با این چرخه پوشش داده می‌شوند. در نهایت یک مدل چرخه‌ای مرحله پایان عمر

در عصر توسعه، صنایع مبتنی بر روش خطی تدارک دیده شدند، یعنی تهیه و استخراج مواد اولیه، سپس تولید و در نهایت دور ریز و در واقع تلف شدن منابع زمین. اما امروز با طرح موضوعات زیست محیطی، توسعه پایدار، بازیافت و بازفرآوری؛ رویکرد چرخه‌ای و بهینه‌سازی مصرف مواد اولیه در قالب استفاده مجدد، بحثی بسیار حیاتی برای تمامی صنایع و بالاخص صنعت مد و پوشاک است.

در جریان است.

۵- امحاء آسان، سریع و ایمن دور ریزهای مد و بازگشت به طبیعت

اگر فرض کنیم که اصطلاحات فنی همچون «تخریب زیستی» و «کمپوست» با موضوع مد قرابت چندانی ندارند لیکن با آگاهی از اینکه صنعت مد، سهم عمده‌ای در آلودگی ریز پلاستیکی اقیانوس‌ها دارد و اینکه بیش از یک سوم یا ۳۵ درصد از کل میکروپلاستیک‌های آزاد شده در اقیانوس‌های جهان از منشاء منسوجات مصنوعی هستند، آنگاه توجه به طراحی و تولید پوشاک آن گونه که در مرحله ضرورت به خروج محصول از مد چرخه‌ای باشد، قابل درک تر خواهد شد.

چرخه‌ای بودن، صرفاً محدود به بازیابی مواد اولیه نمی‌گردد همچنین مشکل فقط تدابیری در راستای فروش مجدد، اجاره یا طراحی برای طول عمر محصول نیست چراکه مد چرخه‌ای با اقتصاد چرخه‌ای پیوند دارد. در نگاهی به آینده مد چرخه‌ای، هرچند پتانسیل بزرگی به چشم می‌خورد، اما حقیقتاً در گردش نگاه داشتن تمامی پوشاک، استفاده مجدد و دور ریختن بدون آسیب‌رسانی به محیط زیست در عین پرهیز از اتلاف منابع، منحصرأ موکول به «نظام‌مندی دقیق و اتلاف دست اندرکاران» صنعت مد می‌باشد.

اولیه و هم مواد مولد انرژی، است به گونه‌ای که امکان ترمیم و بازسازی آنها فراهم شده و از افزودن آلودگی به محیط زیست جلوگیری گردد. مثلاً بهره‌گیری از انرژی‌های تجدیدپذیر، استفاده از الیاف قابل ردیابی از طریق بلاک‌چین که از روش‌های کشاورزی احیاکننده به دست آمده باشند، یا الیافی که حاصل از محصولات جانبی مواد غذایی یا سایر برون ریزهای صنعت، حاصل شده باشند.

۳- مدت زمان طولانی تر مصرف پوشاک

برای استفاده طولانی‌تر از پوشاک برای مصرف‌کننده دو مسئله را باید در نظر گرفت؛ اول؛ تهیه محصولات با کیفیت و دوام بالاتر که مربوط به «ماندگاری» محصول است و دوم، بازنگری در موضوع اجاره، فروش مجدد، تعمیر، بازآفرینی و طراحی مجدد.

۴- جا افتادن روش‌های مطلوب بازیافت به سوی

ورودی‌های مواد اولیه

سیستم‌های کنونی امکانات جمع‌آوری، پردازش مجدد و بازیافت، برای گردش کل محصولات مد و پوشاک کفایت نمی‌کنند؛ اما تلاش‌های متخصصین جهت ابداع فن‌آوری‌هایی برای بازیافت پارچه‌ها و حتی تجزیه الیاف ترکیبی به مواد مشابه اولیه (و نه الیافی با کیفیت پایین‌تر)

صنعت مد به مثابه هیولای درنده‌ای است که مواد اولیه را می‌بلعد و برای تولید حجم بالایی از محصول؛ آب و مواد شیمیایی را مصرف می‌کند و آلاینده‌های متعددی را به محیط زیست پس می‌دهد. مد چرخه‌ای اکنون راهکاری برای تحول در کل این سیستم ناقص محسوب می‌شود. دگردیسی صنعت مد از یک مدل خطی به یک مدل چرخه‌ای مطلوب نیازمند اعمال تغییراتی در قالب سرفصل‌های زیر است:

۱- برنامه‌ریزی جامع در راستای پایداری و چرخه مد

این بخش نه تنها شامل برنامه‌ریزی نحوه استفاده از مواد اولیه و ضایعات می‌باشد بلکه باید از منظر طراحی نحوه ساخت، کاربری و در آخر؛ امحاء محصول نیز به آن رسیدگی شود.

از میان مسائل مهم در طراحی محصول به نوع نخ به کار رفته در پارچه‌ها، یعنی نخ‌ی از الیاف منحصر به جای ترکیبی، سخت‌افزار و ترمیم قابل جابه‌جایی و قابل بازیابی، استفاده از رنگ‌های طبیعی و توجه به ایمنی مواد شیمیایی و بازیافت پذیری اشاره می‌کنیم.

۲- تولید پایدار

بخش مهمی از رویکرد اقتصاد چرخه‌ای نسبت به مد و پوشاک مربوط به منابع طبیعی، هم مواد

